

Knježe, daj nam měr!

**Hesło na lěto 2019
Pytaj měr a hoń za nim.**

Psalm 34,15

Šalom! Měr! Pokoj! Štó by móhl dodnić hłubokosc tuteje Božeje mysle, kotraž steji w hesle na lěto 2019? Naše žedženje a skutkowanje dyrbi byc wusměrjene na jedyn zaměr: namakać měr za swět, za naše domy, za naše wutroby a skónčnje měr z Bohom.

Mamy pytać měr na zemi. Smy wšitcy džakowni za to, zo mamy w Europje hižo nimale 75 lět měr. Jenož stari ludžo znaja hišće surowosc wójny ze swójskeho dožiwjenja. Tola druhdze na zemi knježi wójna. Tež w našim kraju dožiwjamy wšelaki njeměr. Politiske zwady njewjedu so jenož w parlamentach, ale tež na dróze. Što móžemy činić, zo bychmy za měrom pytali? Wotmołwa njeje jednora. Při rozmyslowanju pomha nam mysl, zo maja so wo měr na zemi starać w přenim rjedže politikarjo. Kóždu nadběhowsku wójnu maja woni zasudzić a wotpokazać. Přez jednanja a dojednanja mjez krajemi a stranami maja so starać wo kompromisy, kiž zachowaja měr. Naš přinošk jako křescenjo wobsteji w tym, zo modlimy so za politikarjow a wo měr. To mnozy snadź jako njetrjebawšu akciju widža, ale Bóh knježi nad swětom. Wón móže čłowjestwu jeho wolu wostajić a jemu do swójskeho njezboža běžeć dać, wón pak móže tež swojeho Ducha do swěta dać. Tuž: Modlmy so wo měr.

Mamy pytać měr w domje. Hdyž Jezus swojich wučomnikow po židowskim kraju wupósła, da jim sobu na puć, kak maja ludži strowić, hdyž wo

durje klapaja: „Měr budź temu domej.“ (Lukaš 10,5) Za měr w domje mamy tež krasne serbske słowo pokoj. Wone zwisuje z českim słowom pokoj – stwa. W lisće na Romskich su naši wótcojo rjenje přeložili: „Hnada budź z wami a pokoj.“ Hdyž knježitej měr a pokoj w domje, tak je to kaž kusk paradiza na zemi. K temu pak dóndžemy jenož přez mjezsobne wodawanje, přetož w čłowskej wutrobje je wjele njeměra a sebičnosće, kotrejž žiwjenje hustodosć počezujetej. Jezus je swojim wučomnikom prajil: „Měr wam wostajam, swój měr wam dawam. Ja njedawam, kaž swět da-

wa. Waša wutroba so njestróž ani so nje-strachuj.“ Tak mamy jako křescenjo wosebity nadawk, Boži měr, šalom, w našich domach a swójbach pytać a namakać.

Mamy pytać měr we wutrobje. Do wěsteje měry je wutroba, kaž biblija praji, žórlo wšeho njeměra, wšeje zwady a wšech wójnow, dokelž to, štož je w nas nutřka, pyta sej swój puć na zjawnosć. „Mysl čłowjeskeje wutroby je zła wot jeho młodosće.“ (1Mójz 8,21) Hdyž pak namaka wutroba měr a pokoj, tak to wuprudzi na ludži, kiž su z nami žiwi. Swět poskićuje wšelake duchowne techniki, zo by wutroba měrna by-

ła. Tola biblija znaje wosebity puć, zo bychmy dóšli k wutrobje poľneje šaloma: Bóh lije přez ewangelij swój měr do wutrobow wěriwych. W Chrystusu Jezusu, potajkim tam hdžež bydla wěra, lubosć a nadžija, je měr a pokoj.

Mamy pytać měr z Bohom. To je wěc, kiž ludži w našim času najmjenje přeswědči. Njeje da ideja Boha diskreditowana přez to, zo wón njeje wójnam wobarať a je dať najwjetšim złóštnikom surowe njeskutki zdokonjeć? Tola biblija nam praji, zo poda so Bóh wosobinsce do našeho swěta a zo nazhoni při tym cytu hidu a zlosć, kiž je ludžom móžna. W Chrystusu da so na křiž přibić, přecerpiwši jednu z najsurowišich čwělow, kiž je sej čłowjestwo wumysliło. Wažna je w tutym zwisku mysl w lisće na Efezuskich, zo je Chrystus naš měr. „Wón je přišoť a měr připowědať přez ewangelij wam, kiž běšće zdaleni, a měr tym, kotřiž běchu blisko.“

Pytajće měr a pokoj na zemi, za dom, we wutrobje a z Bohom. Šalom alejchem – měr a pokoj z wami. **Jan Malink**

Linolowa rězba Hanki Krawcec

Repro: archiw PB

Štomikowe hódančko

Lube džěci, nětko w januarje – abo we wulkim rózku, kaž přeni měsac lěta tež serbsce rěka – zdadza so nam štom a kerki bjez žiwjenja być. Tola tomu tak njeje. Hdyž sej nahe haŕuzy štomow a kerkow cyle dokładnje wobhladamy, potom móžemy pupki spóznać. W nich čaka nowe žiwjenje na přenje slónčne pruhi nalěca. Hdyž w nalěcu slónco přirodu zaso sylnišo wohrěwa, potom wotuća wša přiroda. Z pupkow wurostu přenje łopjena a kćenja, ze zemje wulězu sněhowki a krokusy a snano móžeš hižo

přenje husace kwětki namakać.

Tola prjedy hač tak daleko je wjeselimo so na zymu, zo bychmy so kulowali, sankowali abo sněhoweho muža twarili. Tež někotre swjeźenje na nas čakaja. Jedyn z nich, kotryž hnydom na spočatku lěta swjećimy, wuhódaće, hdyž wšitke pismiki we łopjenach na štomomaj w prawym rjedže napisaće.

Wjele wjesela při hódanju přeje
Janina Krygarjowa

Žohnowane a strowe nowe lěto 2019

preje wšitkim čitarjam,
dopisowarjam a dobroćelam
časopisa ewangelskich Serbow
redaktorka Pomhaj Bóh

Nyšpor a hodownička

Katolska Budyska wosada přepróšuje ewangelskich Serbow na ekumeniski nyšpor njedzelu, 6. januara, w 14.30 hodž. do cyrkwyje Našeje lubeje knjenje. W 15.30 hodž. přizamknje so tradicionalna hodownička na Benowej žurli Montessorijoweje šule na Tzschirnerowej ze swačinu a hodownym programom.

Serbski wosadny zwjazk

Po cyrkwiskim zakonju wo serbskich naležnosćach Sakskeje wobsteji wosadny zwjazk, do kotrehož slušeja serbscy fararjo, wosadni (dwajo z kóždeje serbskeje wosady) a dalši powořani člonjo. Lětuša hłowna zhromadźizna wosadneho zwjazka budže sobotu, 26. januara, w 9.30 hodž. na Michałskej farje. Hosćo su witani.

Dźělarnička Bjesadow

Sobotu, 2. februara 2019, w Hodźiju w něhdyšej šuli při nawsy (Am Dorfplatz 2)

- 13.45 hodž. powitanje a nutnosć
- 14.00 hodž. dwurěčna klankohra „Kito husličkar“ za džěci a dorosćenych
- 14.45 hodž. swačina
- 15.15 hodž. skupinske džěto: konwersacija a rěčne zwučowanja
- 16.00 hodž. kónc

Na zarjadowanje su wšitcy zajimcy přepróšeni, tež štóž žanej Bjesadze njepřisłuša. Wutrobnje přepróšujetej

**Hodźijska Bjesada
a Serbske ewangelske towarstwo**

Wosebite zarjadowanja 2019

- 02.02. sobota**
- 13.45 džělarnička serbskich Bjesadow w Hodźiju na kantoraće
- 25.–28.04.**
- Serbski ewangelski kónc tydženja w Hainewalde
- 15./16.06. sobota a njedzela**
- Serbski ewangelski cyrkwinski džen w Budyšinje
- 07.09. sobota**
- 13.00 swójbne pućowanje a dworowy swjedźen we Wuježku
- 31.10. reformaciski swjedźen**
- 14.00 hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa
- 14.12. sobota**
- 17.00 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michałskej cyrkwi w Budyšinje

Rys.: J. Krygarjowa

Što je rěč bjez literatury?

Přepróšujemy na 1. koło literarnych džělarničkow, kotrež nawjedujetaj wot lěta 2019 Lubina a Dušan Hajduk-Veljković. Džělarnički wotměja so dwójce wob lěto a změja kóžde lěto wěste čezišćo.

Přenja cyłodnjowska džělarnička z temu „krótka proza“ budže sobotu, 23. měřca w Budyšinje.

Přizjewić móža so wšitcy zajimcy, kotřiž chcedza rady serbsku literaturu wobohać a hišće swójsku serbsku knihu wudali njejsu. Zapodajće dwě swójskej twórbje na mejlowu adresu dzelnarnicki@lubina-hajdukowa.de. Jedna twórbja smě hižo wozje-

wjena abo na literarnym wubědźowanju zapodata być. Wažne je, zo ma dobru rěčnu a wobsahowu kwalitu. Tekst druheje twórbje je zdobom tekst, kiž ma so w běhu lěta wobdželać. Ma to być powědančko (3–10 normowych stronow) z dobrym rěčnym a wobsahowym niwowom.

Přizjewće so hač do 31. januara 2019 a budźće pódla, hdyž so nowa serbska literatura pječe!

Literarne džělarnički wuhotuje Załožba za serbski lud z podpěru Ludoweho nakładnistwa Domowina a Zwjazka serbskich wumělcow. **Lubina Hajduk-Veljković**

Mysle do noweho Božeho lěta 2019

Zaso spěwam mócnje kěrluš čisto 9 „Dźowka Cion, wjesel so“. Tutu melodiju tež nimoměry rady trubju. Komponist Georg Friedrich Händel by swoje wjeselo nad tym měł, hdyž by dožiwił, kak jeho kompozicija z oratorija „Josua“ čłowjeka zahorja.

Cion – to bě něhdy twjerdźizna wysoko na wjeršku južnje džensnišeho Jerusalemskeho templa. Jako Israelića kraj wobsadźichu, ju njezabrachu. Hakle kral Dawid ju z priwatnym wójskom přemó. Bu „Dawidowe město“ a po času přez njeho nabožinski centrum wšitkich Israelitow. Wokoło lěta 930 před Chrystusom so tam najskejše pod kralom Salomonom templ natwari, kiž so 589 do Ch. zniči a w lětach 520–515 do Ch. zaso natwari. Romscy wojacy jón w léce 70 po Ch. dočista zničichu. Zwostata je do džensnišeho Murja skórbow ze Salomonskeho časa. Muslimojo natwarichu wot 687 do 691 na tutym městnje Al Aksa mošeju. Židža po wšém swěće, ale tež muslimojo a křesćenjo česća na horje Cion w Jerusaleme wažne srjedzišćo swojeje wěry. W Jerusaleme je so Jezus křižował a z rowa stanył a muslimojo wěrja, zo je jich profet Mohamed wot tam do njebjes spěł. Za židow je Cion městno nadźije a bliskosće Boha.

Na dnju Noweho lěta 2018 přileći k nam na zahrodu silwesterska raketa z napisom „Zion“. Njemało so z mandželskej dźiwachmoj nad tutym „njejeskim“ poselstwom. Raketa njebě ze Chiny ani z Pól-

Silwesterska raketa „Zion“ Foto: P. Wirth

skeje, ale ryzy němska, w našim kraju produkowana. Štó pak je na tute wosebite mjeno za raketu přišoł a što je sej při tym myslil?

Na to nimam wotmołwu, myslu pak sej wěcku takle: Melodija a tekst kěrluš

„Dźowka Cion, wjesel so“ je w mnohich hłowach. Štóž je „Cionsku raketu“ kupił a wottřilił měješe zawěsće swoje wjeselo, a či, kiž ju rozbuchnył widžachu, zawěrnó tež. Praskanje njezahori jenož džěci, ale tež staršich. Zetkawamy so silwester wo połnocy ze susodami na dróze a witamy ze škleńčku wina nowe lěto. Tutón kontakt je namaj wažny – tež z praskanjom wokoło naju.

Mnozy z nas so jako „dźowki a synojo Ciona“ čuja a so teho nic jenož wokoło hód a noweho lěta raduja. Zawěsće silwester na bibliski Cion njemysla a tola so nowe Bože lěto z wyskanjom přijima.

15. septembra 2018 čitach Ochranowske hesło „Z Ciona schadźa rjana jasnosť Boža. Naš Bóh přiidźe a njemjelči.“ (Ps 50,2–3). Při tym so na to dopomnich, zo tajka Cionska raketa jasnosť a krasnosť na zymskim njebjewupřestřewa. Hladam rady na tutón spektakel, byrnjež so hoberske sumy spala, za kotraž bych lěpše wužiwanje wědzał.

Mjeno rakety „Zion“ so zawěsće wot mnohich jako nabožne njezrozumi. Štó hižo wo tym wě, zo israeliski lud na Cionje Wumóžnika wočakuje, z kotrymž so nowy swět w radosći započnje? Jako křesćenjo pak wěrimy, zo je Chrystus naš Wumóžnik, zo je wón žiwy a nas tež w nowym léce přewoźa.

Bóh spožč nam wšém měrliwje, wjesołe a hnadyočne nowe lěto 2019!

Pawoł Wirth

Komponist Günter Schwarze sydondžesatnik

Před džesac lětami sym w Pomhaj Bóh wjele wo žiwjenju našeho jubilara napisal. Nochu wšu tehdyšu sławu hišće raz zaspěwać, ale Günterzej Schwarzej tola k jeho sydondžesacina, kotraž 8. januara woswjeći, zbožo wupřeć.

Je přeco něšto wosebiteho a swjatočneho, hdyž so w Serbach jeho spěw „Knjezowy jandžel“ kaž kěrluš zanjesje. Woćichnu a sym hłuboko hnuty. Zo je so tajka melodija Günterzej Schwarzej poradžiła, je zawěsće z jeho hłubokej pobožnosću zwjazane. Jako wučobnik pišćelotwarstwa pola Budyskeje firmy Eule je lěta w Klukšu a w Połpicach, hdžež běch tehdy z fararjom, z lubosću wustojnje a spuščomnje kantoril. Bě mi stajnje wjeselo, z nim hromadze serbske a němske kemše swjećić a z nim po puću być.

Na tym njeje so tež w poslednim času ničo změniło. Kóždy lěto smy hromadze z kolesom po Łužicy po puću. Loni běchmy zapadnje Budyšina. W Čěchorjecach pijachmy čerstwe mloko, w Holcy wopytachmy zamkarnju a w Husce pytachmy při šu-

li taflu z prowokantnym napisom. W Cokowje na bywšim Wirthech kuble njebě ničo doma, tak zo sami na zahrodze sedžachmy. Kolesowachmy dale do Hodžija, hdžež bě w njedalokim Praskowje jubilarowa serbska wowka z maćerneho boka, knjeni Halkowa, doma była. Wječor sedžachmy w Budyskim „Wjelbiku“ a so nad našej zhromadnosću wjeselachmy.

W Radebeula bydlacy jubilar rady Łužicu wopyta. Čuje so tu doma. W jeho twórbach to začuwam. Wšelke wjesołe sadžby je před lětami za ptači kwas skomponował. Na wažne jeho twórbym sym 2009 w Pomhaj Bóh skedźbnił, nic pak na „Symphonische Bilder aus der Lausitz: Hochzeitszug – Osterreiten – Hexenbrennen“, hdžež je ze Smolerjoweje zběrki čerpał a mnoho ludowych melodijow wobdžětał. Sym někotre sceny z jeho skutko-

Günter Schwarze Foto: P. Wirth

wanja při pišćelach na www.youtube.de stajił. Hdyž zapodaš „Prof. Günter Schwarze“, je nadeńdžeš. Komponist hraje na Klukšanskich a Njeswaćidlskich Eulowych pišćelach. Je to jara emocionalny podawk, džěl jeho žiwjenja zwjazany z mojim, z našim.

Jubilar wuwučuje hišće džensa na Wysokej šuli za hudźbu „Carl Maria von Weber“ w Drježdžanach a bydli ze swojjej mandželskej Andreju rodž. Hahneć w Radebeulu mjez winicami. Tutón zajimawy, nahladny, kreatiwny, angažowany, mnohostronski, hibićiwý a při wšém čłowjekam bliski komponist je nam Serbam „Knjezoweho jandžela“ darił. Za to budž jemu džak!

Přejemy jubilaraj Bože žohnowanje, strowotu, mnoho nowych melodijow za kompozicije a wjesołu wutrobu. Božemje.

Pawoł Wirth

Na čitanju so něšto serbskosće do Ketlic wróciło

Za pjatk, 16. nowembra, běše w Krapowje rodzeny a nětko w Swónicy bydlacy Friedhard Schneider-Krawc wosadnych, přiwuznych a dalších zajimcow na Ketličansku farsku žurlu přeprósyl, zo by jim z dopomnjenkow swojeho prawuju Richarda Zahrodnika (1884–1962) čitał. Wón wě so hišće dopomnić, zo so w jeho staršiskim domje „wuj Richard“ z Drježdžan wysoko česćeše a zo běchu jeho wopyty pola přečelstwa we Łužicy wurjadne podawki.

W Młynčku pola Wujezda w skromnych wobstojnosćach wotročeny Richard Zahrodnik kublaše so na poručenje Ketličanskeho diakonusa Morica Domaški wot lěta 1898 na seminarje w Pirnje na wučerja. Kublanišćo zwonka Łužicy bě z přičinu, zo nastupi po tym wučersku službu w Drježdžanach, hdžež čas žiwjenja wosta. Přez swoje skutkowanje mjez Serbami w sakskej stolicy, hdžež bě tež z Bjarnatom Krawcom derje znaty, a přez swoje wšelake publikacije sta so wón ze znatej wosobinu w serbskej zjawnosći.

Tole nazhoni Friedhard Krawc jako lěta po jeho smjerći z maćerju Serbski muzej w Budyšinje wopyta. Tam so jimaj na naprašowanje bjez komdženja dokumenty wo Richardze Zahrodniku předpožichu. Swoje žiwjenske dopomnjenki běše w němkej rěči napisał, wědžo wšak, zo přichodna generacija w swójbe hižo serbskorěčna njeje.

Na spočatku 1990tych lět započa Friedhard Krawc za swójimi prjedownikami slědźić. Při tym spózna, zo je serbskeho pochada abo lěpje prajene swoju maćeršćinu njewobknježacy Serb. Wotstronić tuťon njedostatk sej kruće předewza. Z móžnosćemi, kiž su jemu k dispoziciji, prócuje so nawuknyć serbsku rěč. Spisar rozprawy

Friedhard Krawc w Ketlicach Foto: privatne

podpěruje jeho prócowanja tydžensce dobru hodžinku ze zwučowanjom serbskeho čitanja a wurjekowanja kaž tež ze zhromadnym přeložowanjom. Tak je nastala serbska werzija dopomnjenkow Richarda Zahrodnika.

Čim bóle so Friedhard Krawc do serbskeje zašłosće swojeje swójby zanuri, čim bóle widzi njedostatki w připóznaću něhdyšeje serbskosće kónčiny wokoło Lubija a Ketlic přez něčičše wobydlerstwo. Swójbne mjena we wsach su přewažnje serbske, tola „serbsce jow nihdy ničo było njeje“. Napřečo tajkim nastajenjam wón raznje wustupuje a prócuje so na wšelake wašnje wo změnu, tak tež skladostnje čitanja z dopomnjenkow swojeho prawuju.

Přepróšenje na čitanje bě někak dwaceći wosobow scěhowało. Zastupiwiši do farskeje žurle začuwaše wopytar hnydom, zo bě wšitko z wjele lubosću přihotowane. Zarjadowanje zahaji Friedhard Krawc serbsce „w mjenje Boha Wótca a Syna

a Swjateho Ducha“ a wuži hnydom tež skladnosć, na serbsku zašłosć Ketličanskeje wosady pokazać. Po tym so ze wšitkimi wopytowarjami něhdy tu we wjesnym žiwjenju wužiwany postrow „Pomhaj Bóh – Wjerš pomazy“ zwučowaše. Po tym čitaše Krawc němšce dopomnjenki „wuja Richarda“ wot spočatka hač k přesydlenju do Pirny. Słyšeć bě wot wušikneho powědarja zestajena stawizna z wjesneje chudžiny pochadźaceho serbskeho hólc. Friedhard Krawc wupokaza so jako wuběrný čitar, kotryž zamó na přijomne wašnje tekst z epizodami ze staršiskeho domu w Krapowje splešć. Najbóle jimacy je posledni džěl stawizny, jako so wjesny hólc na wukublanje do dalokeho města poda. Drje kóždého připoslušcharja je hnuło, kak wón poslednje hodžiny doma před wotjězdom do Pirny wopisuje. Cyła swójba njemóžeše spara namakać. Skónčnje so do nócneje čišiny hólc Richard wótře kěrluš „Ach poruč Bohu swěru“ (Spěwarske č. 308) modleše. Přenju štučku Friedhard Krawc připoslušcharjam serbsce zaspěwa. Štóz je sam hižo jónu w Młynčku był, móže sej předstajić, kak hólcj wokoło wutroby bě, hdyž wón přichodne ranje z čahom nimo staršiskeho domu do cuzby jědžeše. Jako spisar tuteje rozprawy njemóžu wotmołwu namakać, čehodla su Serbske Nowiny při wozjewjenju přeložka tutej epizodze wuwostajitoj.

W rozmołwje po čitanju so mjez druhim na zakładze Mukoweje statistiki wospjet na serbsku zašłosć Ketličanskeje wosady pokaza. Zwurazni so zajim na pokročowanju čitanja z druhim džělom dopomnjenkow Richarda Zahrodnika wo jeho času na wučerskim seminarje w Pirnje.

Arnd Zoba

Wo awstralsko-łužiskich swójbných stawiznach

Wosebiteho hosća móžachu 22. nowembra 2018 w Budyskim „Wjelbiku“ witać, Roberta Wuchača z Melbourne, kotrehož serbscy prjedownicy běchu w 19. lětstotku ze Žarkow pola Wósporka do Awstralije wupućowali. Nimale po lětstotku je za swójbnými stawiznami slědźiła a wo nich nětko knihu „Särka to Westgarthtown. The Wuchatsch Family in Germany and Australia“ wudał. W přitomnosći mnohich přiwuznych a dalších zajimcow je kniha 28. oktobra 2018 we Westgarthtownje (džensa džěl města Melbourne) swoju awstralsku premjeru dožiwiła. Při tym bě awtoraj wosebje wažne, zo přednjese přitomna Trudla Malinkowa tež serbski postrow, wšako běše před połdra lětstotkom nic jenož pola Wuchačec, ale tež w někotrych dalších domach Westgarth-

towna serbsčina wobchadna rěč.

Knihu premjeru we Łužicy je tudyša Wuchačec swójba přihotowała. Zdobom bě zarjadowanje w rjedze Maćičneje akademije za zjawnosć wotmyslene. Tuž bě „Wjelbik“ z něhdže 40 swójbnými a 20 wopytowarjami akademije přepjelny. Robert Wuchač rozprawješe wo swojich dołholětných slědženjach a Budyšan Tomas Dils porěča wo wuwicu Wuchačec swójby w Němskej. Geneologa Dirk Weißenbach wuzběhny wuznam knihi za swójbne slědženja, šulerka Eleonor Müller rozprawješe wo swojich začišćach z njedawneho wopyta w Awstralskej a Trudla Malinkowa wo swojich slědženjach za serbskimi wupućowarjami a swojich dołholětných zwiskach z awtorom.

Trudla Malinkowa

Robert Wuchač z Melbourne při předstajenju swojeje knihi w Budyskim „Wjelbiku“ Foto: priw.

Adwentnička na Michalskej w Budyšinje

Dwě swěćce běštej na adwentnym wěncu zaswěćenej, jako zetkach so 9. hodownika popołdnu wosadni a hosćo k serbskim kemšam w Michalskej cyrkwi. W swojim předowanju rozpominaše superintendent Jan Malink wizije, wočakowanja a přeća křesćanstwa za přichod. Pokaza při tym na wažnosć wody jako element žiwjenja, na zmužitosć bojaznych a wěčne wjesele.

Z cyrkwe podachu so kemšerjo na Michalsku faru, hdžež běchu blida ze slódnym tykancom a poprjančkami wot Wirthea, Krygarjec a Bejmakec swójbow rje-nje přihotowane. Přeprošenje na adwentničku běchu tež hosćo z Drježdźan, z Bukečanskeje, Rakečanskeje a Hodzijskeje wosady sćehowali. Najdalši puć měještaj Beata a Korla Wukašec z ameriskeho Austina, kotraž tuchwilu w pólskim Krakowje bydliťaj. Korla Wukaš powědaše, zo mó-

žeše jeho wowka Ema Hanušowa w Texasu hišće serbsce. A tež wón so w serbskej rěči wukmanja. Loni wobdžěli so wospjet na ferialnym kursu Serbskeho instituta.

Filip a Marta Malinkec z Rakec zwjeselištaj přitomnych z hudźbnymi kruchami na akordeonje a na pišćalce. Někotre kruchi Marty nan Robert z pišćalku přewodžeše. Zhromadnje zaspěwachmy kěrlušej „Džowka Cion, wjesel so“ a „Bližił je so hodowny čas“.

Po swačiny přednošowaše Trudla Malinkowa wo swojej njedawnej jězbje do Awstralskeje. Wona přebywaše tam loni nazymu pjeć tydzenjow na přeprošenje towarstw Wend/Sorb Society of South Australia a Wendish Heritage Society Australia. Wopyta městnosće, hdžež běchu so něhdy serbscy wupućowarjo zadomili. Z fotami nam džzensniše slědy Serbow na-

zornje předstaji. W cyrkwi Ebenezer, kotraž bu wot Serbow w léće 1905 natwarjena, steji běła dupa, darjena wot wučerja a organista Johanna Lowkeho. Składnostnje zasydlenja Serbow w New South Wales 1869 woswjećá tam léta 150lětny jubilej. Kemše w lutherskich cyrkwjach dožiwi Trudla Malinkowa z power-point prezentacijemi. Kěrchow w Awstralskej su kaž stawizniske knihi, přetož tam wostanu narowne kamjenje přez dołhi čas. Tak nadeždže wona w Ebenezer row a dom Jana Swory z Droždžija, kotryž bě nawoda serbskeho lutherskeho hibanja. Z fotow maš začišć, zo je krajina zdžěla podobna hornjołužiskej. A hora-wulkan njedaloko Tarringtona, kiž rěkaše něhdy Bukecy abo Hochkirch, dopomina na Čornobóh. K wjeselu džěći pokaza přednošowarka tež někotre w Awstralskej žiwe zwěrjata: koala, kenguru a kakadu. Džensa swědča mjena firmow w južnej Awstralskej wo serbskich wusydlenjach kaž bioratarstwo Nagorka, awtowy dom Lieschke (Liška) abo producent silow za žito Kotzur (Kocor). Na Měrćinec farmje w Gnadenthalu namaka Trudla Malinkowa samo křinju z napisom, kotryž dopokaza, zo slušese wona Janej Měrćinej z Delan pod Čornobohom. W muzeju nadeždže wona mjez druhim kartu ze sydlišćemi wupućowarjow z Łužicy a w archiwach serbske nabožne knihi. Potomnicy so za swójbne stawizny zajimuju a štó wě, snano tón abo tamny serbsce nawuknje.

Wutrobny džak přednošowarce a wšitkim dalšim, kotřiž su rjane a zajimawe adwentne popołdne přihotowali a wuhotowali.

Měřana Cušcyna

Šuler Filip Malink z Rakec zahra adwentne štučki na akordeonje. Foće: J. Malink

Korla Wukaš z Texasa přitomnych serbsce, němsce a jendželsce postrowi.

Kniha wo džěćetkach Slepjanskeje wosady wušła

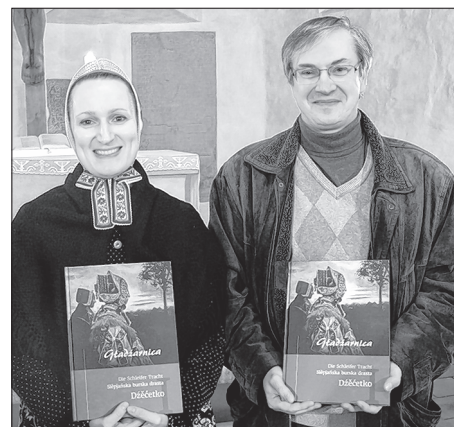
Džěćetka z wosom wsow Slepjanskeje wosady su nětko w knižnej formje za džzensniše a přichodne generacije wopisane a dokumentowane. Nowu dwurěčnu publikaciju pod titulom „Gładžarnica. Slěpjańska burska drasta. Džěćetka Slěpjaanskeje wosady“ předstajichu zjawnosći pjatk wječor do smjertneje njedžele, 23. nowembra, w Slepjanskej cyrkwi. Wudało je ju towarstwo Kólesko. Elvira Rathner je teksty spisała a fota wupytala. Juliana Kaulfürstowa bě lektorka, Jörg Tausch je wobraz na wobalce zhotowił, Karsten Nitsch bě fotograf a Gerald Schön zamołwity za wuhotowanje a sadžbu.

Předsyda towarstwa Kólesko Hartmut Hančo pokaza na lětadołhe slědženja za knihu a na rešerše w Budyskim Serbskim a měščanskim muzeju, w Serbskim instituce, w Muzeju za europsku ludowu kulturu w Berlinje a w priwatnych archiwach. Naj-

starše znate foto Slepjanskeho džěćetka je z léta 1890 a předstaji je na farskej zahrodze.

Elvira Rathner rozprawješe, zo so wěda wo prawym zhotowjenju, woblékanju a nošenju serbskeje drasty dale a spěšnišo pozhubuje. Čim bóle leži jej zachowanje a hladanje drasty na wutrobje. Runje za džěćetko dotal žane zakładne wopisanje njepředležeše. Z wulkej prócu wona tutu wědu z wosom wsow Slepjanskeje wosady – Slepjo, Trjebin, Trjebink, Brězowka, Džewin, Rowno, Mułkecy a Miłoraz – znosy a džěćetka a jednotliwe džěle jich drasty nadrobne wopisowaše. Při tym je tež wšelake džěle drasty sama zešila.

Fararka Jadwiga Malinkowa wuzběhny, zo je nowa kniha měžnik wo wuchowanju Slepjanskeho namrěwstwa, wšako su runje w Slepjanskej wosadze křesćanska wěra a serbske tradicije do džzensnišeho wusko ze sobu zwjazane. Kniha podawa nětko

Awtorka Elvira Rathner a předsyda towarstwa Kólesko Hartmut Hančo na knižnej premjerje w Slepjanskej cyrkwi Foto: A. Kirschke

ko zakładnu wědu za dalše hajenje tuteje rjaneje adwentneje nabožno-narodneje tradicije.

Andreas Kirschke/PB

Na serbskich slědach po Budyskej Michalskej wosadze (1)

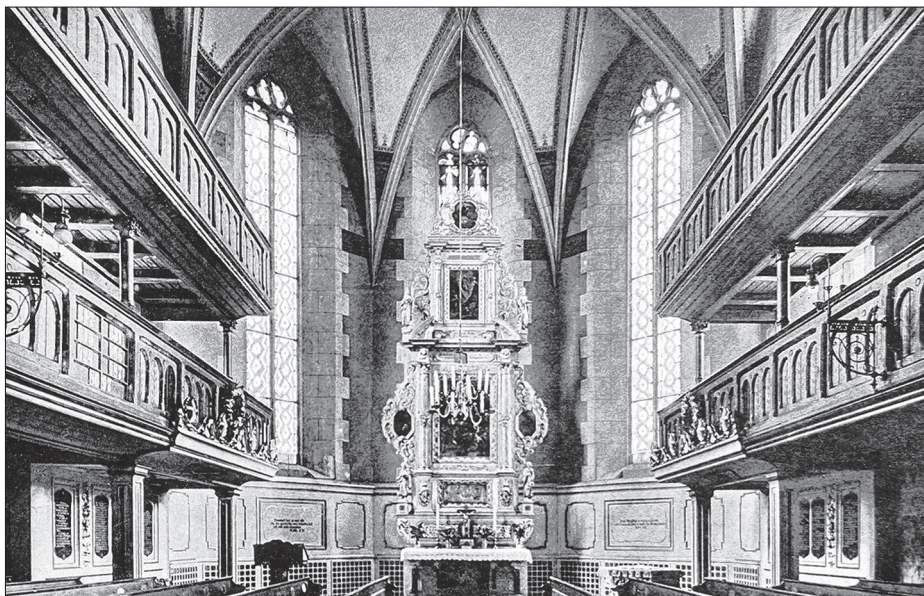
Serbske napisy w Božim domje

W léce 1619 založi město Budyšin Michałsku wosadu za ewangelskich Serbow wokolnych wsow. Hač do léta 1836 bě cyrkwinske žiwjenje w njej ryzy serbske, z teho časa je dwurěčne. Składnostnje lětušeho 400lětneho wosadneho jubileja chcemy so rozhladować za serbskimi slědami w Michalskej cyrkwi a wosadze.

Wupažene wołtarniščo

Za čas fararja Korle Awgusta Kalicha cyrkwe w léce 1892 nutrkownje wobnowichu. Při tym dósta gotiski cyrkwinski twar přezčylnje nowogotiske wuhotowanje a wumolowanje. Mjez druhim zatwarichu so nowe wokna, ławki a dwójne łubje. Tež dotalne zwony a pišćece, wołtar a klětko so z nowymi wuměnicu. Wobnowjeny Boží dom so 27. nowembra 1892 swjatočnje znowa wosadze přepoda.

Twarske naprawy wšak zbudźichu sylne znapřećiwjenje Corneliusa Gurlitta, kotryž 1901 přewšo kritiski wusud napisa, a cyteje sakskeje pomnikoškitneje komisije. Jako reakcije na to so po Přernej swětowej wójnje pod fararjom Pawołom Rjedu w léce 1922 wšelake změny w cyrkwi přewjedzechu. Prjedawši barokny wołtar so zaso do cyrkwe wróci, nowogotiski pak so do sakristije přeměstni. K zakryću tepjenskich připrawow wupažichu scěny wołtarnišča wot špundowanja hač pod wokna z drjewom. Jako porješenje so poli pod woknomaj z bibliskimaj hronomaj wudebištej. Nalěwo wot wołtarja steješe pod sewjero-wuchodnym woknom němsce: „Kommet her zu mir alle, / die ihr mühselig und beladen seid, / ich will euch erquicken. / Matth. 11.28.“ a naprawo pod juhowuchodnym woknom serbsce: „Jesufš Khrys-

Michalska cyrkwe wokoło léta 1927 z drjewjanym wupaženjom wołtarnišča a bibliskimaj hronomaj pod woknomaj

Repro: archiw PB

tuš je wčera a dženska / a tón šamy, kiž wón je, budže tež do wěčnosće. / Hebr. 13.8.“

Wupaženje wołtarnišča a z tym tež napismje so wotstronichu při přichodnym wobnowjenju cyrkwe w lětach 1965 do 1976 pod fararjom Pawołom Albertom.

Wobě hronje wšak so při dalšim wobnowjenju zaso do cyrkwe wrócištej a stejitej wot léta 2007 na wobložanju pišćeloweje łubje. Serbske hrono Hebr. 13,8. namaka so nimo teho tež hišće na małym wołtarju z léta 1951 we wosadnej žurli na Michalskej farje.

Wobloženje pišćeloweje łubje

Hdyž zastupiš do cyrkwe, wuhladaš na zapadneje stronje łubju z pišćelemi. Jeje wob-

loženje je rozradowane do pjeć polow. W srjedźnym polu je widjeć Chrystusowy monogram z alfa a omega, přěnim a poslednim pismikom grjekskeho alfabetu po bokomaj. Wobraz wupraji, zo leži w Jezusu započatk a kónc křesćanskeje wěry.

W polach nalěwo a naprawo su z načerwjen brunej barbu na jasnej podłozce w načasnym pismje a prawopisu napisane štyri bibliske hrona – dwě w serbskej a dwě w němskej rěči. Na južnej stronje stejitej hronje: „Česć budź Bohu we wysokosći / a měř na zemi / a čłowjekam dobre spodobanje.“ (Lukaš 2,14) a „Kommt her zu mir / alle, die ihr mühselig und beladen seid, / ich will euch erquicken.“ (Matej 11, 28) a na sewjerneje stronje: „Jezus Chrystus / je wčera a dženska, a tón samy kiž wón je, / budže tež do wěčnosće.“ (Hebr 13,8) a „Lobet Gott in seinem Heiligtum! / Lobet ihn mit Posaunen, / lobet ihn mit Psalter und Harfen!“ (psalm 150,1–3).

Napisy pochadžeja z časa wobnowjenja cyrkwe w léce 2007. Tři z nich so po historiskim přikładze wuzwolichu. Tak stejitej srjedźnej hronje Matej 11,28 a Hebr 13,8 wot léta 1922 do 1960tych lět na drjewjanym wupaženju scěnow we wołtarnišču. Při hronje Lukaš 2,14 jedna so wo hodowne poselstwo, kotrež steji wot léta 1892 na zwonach Michalskeje cyrkwe. Nowowuzwoleny napis z psalma 150,1–3 počahuje so na cyrkwinski hudźbu, kotraž z pišćeloweje łubje zaklinči.

Paritetisce w němskej a serbskej rěči wupytane hrona napisachu so na nastork wosadneho fararja Jana Malinka. Džěta wuwjedže po načisku grafikarki Martiny Thomas molerski mišter Hartmut Pohl z Budyšina.

Trudla Malinkowa

Pišćelowa łubja Michalskeje cyrkwe po wobnowjenju w léce 2007

Foto: J. Malink

Ekumeniska nutrnosc w Slepom

Sobotu, 17. nowembra 2018, před konstituowanjom Serbskeho sejma, zetkach so w Slepjanskej cyrkwi zapóstanče a zapóslancy, iniciatorojo a hosćo sejma k ekumeniskej nutrnosci. Předowanje měješe farar Ingolf Kšenka z Janšojc. Katolik Alexander Pólk, čestnohamtski organist w Budyšinje a Chróscicach, přewodžeše wosadu na pišćelach. Farar Kšenka předowaše wo bibliskim słowje: „Miłosć poskićće wšěm čłowjekam!“ (Phil. 4,4a). Słowo „miłosć“ pokazuje na našu kmanosć, čłowjeka w rozswětlerskim zrozumjenju zakonja a sprawnosće kaž tež čłowjeka w jeho byću, w jeho potrěbnosćach a začučach připóznawać. Hladajo na Serbski sejm bu jasne, zo je tuta orientacija zakład a fundament demokratiskeho džěla, zo wona mjezsobnemu zrozumjenju w pluralistiskej towaršnosći služi. Spěwaše a modleše so delnjoserbsce, hornjoserbsce a němsce. Próstwy přednjesechu Sofija Cyžec z Njebjelčic (tučasnje w Berlinje), Aneta Zahrodnikowa z Čiska a farar Kšenka. Bě to jara jimaca nutrnosc, kotrejež duch spomožnje na potom slědowace wuradźowanje wupružeše.

Hanka a Gerat Krawcec

Sofija Cyžec z Njebjelčic, Aneta Zahrodnikowa z Čiska a farar Ingolf Kšenka z Janšojc (wotlěwa) přednjesechu próstwy.

„Žiwy adwent“ w Rakecach

12. hodownika bě Rakečanska Bjesada přeprošyła na „žiwu adwent“ do farskeje bróžnje. Hižo mnoho lět je w Rakecach z wašnjom, zo přeprosya wot přenjeho hodownika hač do patoržicy wšědnje swójba abo wosadny kružk na wječorne zetkanje. Wjac hač 20 zajimcow bě přeprošenje Rakečanskeje Bjesady sčehowało. Adwentne kěrlušy, kwis a žorty skičachu wotmě-

njawy program za wšě generacije. Wězo njesmědžachu tež horce wino a poprančki pobrachować. Šulerjej Hilžbjeta Langnec a Jan Rjeda z Trupina wodžeštaj wušiknje po hodownym kwisu. „Božodžěsćowy štom“, na kotryž so wulcy a mali hižo wjesela, rěkaše wuhódanje. Po wječornej modlitwje zakonči so serbski adwentny wječor z wólnej bjesadu. *L. Malinkowa*

Zhromadźizna Spěchowanskego towaristwa

Po zwučenym wašnju zeńdžechu so čłonojo Spěchowanskego towaristwa za serbsku rěč w cerkwi sobotu do přenjeho adwenta k swojej sobustawskej zhromadźiznje w Choćebuzu. Wona so zahaji z nutrnoscju fararja Ingolfa Kšenki. Po njej a po swačiny poda předsyda towarstwa dr. Hartmut Leipner rozprawu wo džěle w minjenym lěće. Tak rozprawješe mjez druhim wo wuspěšnych dwurěčnych kemšach na domizniskim swjedženju w Grodku a dalšich kemšach w Złym Komorowje, we Wjerbnje a w Hochoze kaž tež wo jutrownym spěwanju w Popojcach a wo zetkanju z pólskej wosadu w Jaworju. Wosebity projekt towarstwa bě wudaće delnjoserbskeje biblije w digitalnej formje a wudaće Ochranowskich hesłow na lěto 2019, přěnych w delnjoserbskej rěči. Předsyda wuzběhny, zo je so džělo we wosadach Delnjeje Łužicy jara

pozitiwnje wuwilo a zo so tež němscy fararjo džěla a bóle za to serbske w swojich wosadach zajimuju.

Sčehowaštej rozprawje serbskeju dušepastyrjow Kathariny Köhleroweje a Ingolfa Kšenki wo jeju wobšěrnym cyrkwiskim džěle. Dale zaběrachu so čłonojo z projekty na lěto 2019. Tak chcedza spowědne sudobja ze serbskim napismom za potreby serbskich kemšow zhotowić dać a so wo wutworjenje serbskeho wosadneho centruma prócować. W přichodnym lěće swjeći towarstwo 25. jubiley swójeho załoženja.

Na zhromadźiznje měješe so tež nowe předsydstwo wolić. Do njeho wuzwolichu so dr. Hartmut Leipner jako předsyda, dr. Christiana Piniekowa jako městopředsydku, Brigita Zakrejcowu, Werner Měškank a Frank Matijašk. *Měrcin Wirth*

Adwentne spěwanje

W decembru je mdr Serbski rozhlós zaso swoju hodownu akciju přewjedł. Při tym dyrbja ludžo w serbskich wjeskach mjenje abo bóle čězke nadawki zmištrować. Tu tón raz je so mdr na Bukečanow měrił. Hač móžeja hižo rano w sedmich serbske adwentne spěwy zanjesc? Haj, to woni móžeja! Tehodla su so 21. decembra we wulkej ličbje na Bukečanskej farje z moderatorku mdr Dianu Fryčec-Grimmigowej zetkali a zhromadnje adwentne spěwy spěwali. To je potom live słyšeć było w serbskim rozhlósu. Jako džak su Bukečenjo dóstali rybjacu poliwwu, kotruž dachu sej hromadže z hosćimi na samsnym wječoru we Wuježku při wohenju a serbske bjesadze slóžec. Tež tu su serbske spěwy potom hišće raz zaklinčeli. *Mato Krygař*

Džěćetko wužohnowali

Slepjansku tradiciju, zo so džěćetko w cyrkwi za swoju službu wužohnuje, bě farar Matej Handrik před sto lětami zahajił. Po skónčenju Přenjeje swětoweje wójny so to na štwórtej adwentnej njeźeli lěta 1918 přeni króć sta. Při tym farar džěćetko na chribjet módru seklu přitykny jako znamjo spomnjeća na lubyh zemrětych, wo kotrychž mějachu po wójnje we wjele swójbach žarować. Něhdže hač do lěta 1936 Slepjanscy fararjo džěćetko w cyrkwi wužohnowachu.

Po lětdžesatki dołhej přestawce fararka Ulrike Menzel tutu tradiciju w lěće 1999 zaso wožiwu. Nětko je w Slepom z wašnjom, zo so džěćetko ze swojimaj přewodnicomaj stajnje na přenje adwentnej njeźeli z cyrkwe wupósće. Tak móže wona přez wšón adwentny čas swoju službu wukonjeć a młodym kaž starym z cyrkwe won pokoj a žohnowanje njesc. Módra sekla so jemu džensa hišće jako dopominanje na zemrětych na chribjet přitykny. Tak so smjertna njeźela a přeni adwent zwjazujetej a stare cyrkwinske lěto do noweho přindže. *T.M.*

Na dwurěčnych kemšach na 1. adwentnej njeźeli w Slepjanskej cyrkwi požohnowa fararka Jadwiga Malinkowa džěćetko a přitykny jemu módru seklu jako spomnjeća na zemrětych. Foće: J. Rehle, W. Měškank

Powěšće

Chór Serbskeho gymnazija na adwentnym koncerće w Michałskej cyrkwi Foto: M. Bulank

Dešno. W Dešnjanskej cyrkwi wuhotowaše chór Łužyca na přenjeje adwentnej nježdźeli, 2. decembra, adwentny koncert. Zdobom wotewrěchu w susodnym wjesnym muzeju hodownu wustajeńcu, kotraž bě na wšěch adwentnych nježdělach přistupna.

Slepo. Po tym zo bě so Slepjanske džěćetko nježdźelu 1. adwenta na dwurěčnych kemšach w cyrkwi wužohnowało, wopyta wone po připołdnu serbske wosadne popołdne w Slepjanskej farskej bróžni. Zhromadženych pomajkawši wupřa jim Bože žohnowanje. Fararka Malinkowa předstaji nowu knihu wo džěćetkach Slepjanskeje wosady a pokaza na 100lětny jubilej cyrkwinskeho žohnowanja Slepjanskeho džěćetka. Zhromadźeni powědachu wo swojich dopomnjenkach na džěćetko.

Praha. Loni nazymu w katolskich a ewangeliskich Serbach nawjerćany dokumentarny film wo nabožinskim žiwjenju we Łužicy „Cesty wíry“ měješe druhu adwentnu nježdźelu, 9. decembra, swoju premjeru w českej telewiziji, program ČT2. Mjeztym je na web-stronje českeje telewizije swobodnje přistupny.

Bukecy. Štwórtek, 13. decembra, su Bukočanscy Serbja přeprysli na „Žiwy adwent“. Někak 20 ludźi z Bukec a wokolnych wsow je so na Buke-

čanskej farje zetkało. Při spěwanju serbskich adwentnych spěwow so čas spěšnje miny. Spěwanje přewodzał je Reinhard Simmgen ze Sowrjec, kotryž hižo dwanaće lět w chórje Budyšin sobu spěwa. Marko Grojlich je čitał z knihi Schulenburga wo hodźoch w Bórkowach a druhdže w Delnjeje Łužicy.

Budyšin. Swój tradicionalny adwentny koncert wuhotowaše chór Serbskeho gymnazija sobotu do 3. adwenta, 15. decembra, w Michałskej cyrkwi. Pod nawodom cyrkwiskohudźbneho direktora Friedemanna Böhme zaklinčachu twórbu serbskich a dalších komponistow, mjez druhim Korle Awgusta Kocora, Bjarnata Krawca a Jana Pawoła Nagela. W duchownym słowje rozložil Serbski superintendent Jan Malink woznam hodowneje hwězdy. Připoslucharjo w poľnje wobsadźenej cyrkwi so z wutrobny m přikleskom za wokřewjacy dohodowny koncert džakowachu.

Budyšin. Lětsa 1. junija poda so Budyski superintendent Werner Waltsgott na wuměnk. Na kemšach 19. meje w 14 hodź. w Pětrskej cyrkwi so wón ze swojeho zastojnstwa wužohnuje. Wjednistwo sakskeje krajneje cyrkwe je w lěće 2018 město Budyskeho superintendenta w hamtskim łopjenu wupisało. Předwidžane je, zo so wot cyrkwinskeho wjednistwa namjetowani kandidaća za tute zastojnstwo na posedźenju Budyskeje wokřesneje synody 1. februara předstaja. Po tutym předstajenju sobustawojo wokřesneje synody noweho superintendenta abo nowu superintendentku za cyrkwinski wobwod Budyšin-Kamjenc wuzwola.

Dary

W nowemburu je so darilo za Pomhaj Bóh 200 eurow, 100 eurow a dwójce 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darcjelow.

Spominamy

Před 400 lětami, 1619, narodil so farar **Jurij Ludowici** (Georg Ludwig) jako syn krawca w Bukojni pola Wulkich Zdzarow. Wón wopyta gymnazij w Budyšinje a studowaše teologiju w Lipsku. Jako farar skutkowaše wot 1640 we Łuču, wot 1641 w Minakale a wot 1648 w Barće, hdžež hač do swojeje smjerće wosta. Tam založi z lětom 1654 křćeński register a započa z tym wjesć Bartske cyrkwinske knihi. Wón je awtor najstaršeje hornjoserbskeje gramatiki, kotraž so w pozdnišim wotpisku zachowa. We wuskim zwisku steješe z Budestečanskim fararjom Michałom Frenclom, kotrehož serbske spisy w nadawku wyšnosće posudžowaše. Na Frenclona napisa 1670 sławospěw, kotryž je najstarša znata hornjoserbska baseń. 1673 wón w Barće zemře a bu tam pochowany. Jeho syn dr. Gottfried Ludowici (1670–1724) bě sławny profesor teologije a direktor gymnazija w Coburgu. T.M.

Přeprašujemy

- 06.01. swjedžen Třoch kralow**
10.00 muzikowa dwójorěčna namša w Žy-lowje (farařka Köhlerowa), spiwa chor Łužyca
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
14.30 ekumeniski nyšpor w cyrkwi Našeje lubeje knjenje w Budyšinje, přizamknje so hodownička Budyskeje katolskeje wosady na Benowej žurli
- 15.01. wutora**
15.00 serbsko-nimska nabóžnina w Gołkojcah na 200. smjertny ženi Jana Bjedricha Fryca (farařka Köhlerowa a farař Natho)
- 16.01. srjeda**
19.00 Bjesada w Rakecach w farskej bróžni
- 17.01. štwórtk**
18.30 Bjesada w Bukecach na farje
- 20.01. 2. nježdźela po Třoch kralach**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 26.01. sobota**
09.30 sobustawska zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje na Michałskej farje
- W februaru wysyła so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.*
- 02.02. sobota**
13.30 džělarnička serbskich Bjesadow w Hodźiju na kantoraće
- 03.02. 4. nježdźela po Třoch kralach**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farařka Malinkowa)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čiśc: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Lětny abonement plaći 8 eurow.